

10/2015

XEB10

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

ZAHRANIČNÍ POVÍDKY

Brian Hodge

S odkazem na mistra Suna

Lucy A. Snyderová

Magdala Amygdala

Gary Braunbeck

A potom přijde chodba...

ČESKÉ POVÍDKY

Zuzana Komprdová

Stopy v písku

Lucie Lukačovičová

„La Sedia“

Pavel Urban

Gentleman naruby

Božena Čechalová

Psi měsíc

PUBLICISTIKA

Martin Šust

Vilma Kadlečková

Jašon Sanford

Hrůza číhá v místech, která dobře znáte

Antonín Tesař

Budoucnost patří šílencům?

Cena: 95 Kč – 4 eura

9 771804 660004

Joe R. Lansdale

Skládací muž

ISTROCON 2015

18.-20. sept. 2015, DK RUŽINOV, Bratislava

1. Hry, hry a zase hry; 2. všude kostýmy; 3. přednášky a povídky; 4 Brloh a Heňa s prstýnkem; 5 posluchači; 6. křtilý se novinky (Františka křtila Vladovi knihu jeho oblíbeným mlékem); 7. spisovatelé (V. Riša, K. Souška, A. Stiffel (zleva))

foto Ján Žižka a V. Riša

XB1

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

Obsah

Zahraniční SF

Brian Hodge: S odkazem na mistra Suna	3
Lucy A. Snyderová: Magdala Amygdala	10
Joe R. Lansdale: Skládací muž	15
Gary Braunbeck: A potom přijde chodba...	21

Domácí SF

Zuzana Komprdová: Stopy v písku	36
Lucie Lukačovičová: „La Sedia“	49
Božena Čechalová: Psí měsíc	57
Pavel Urban: Gentleman naruby	58

Publicistika

Martin Šust: Vilma Kadlečková	60
Jason Sanford: Hrůza číhá v místech, která dobře znáte	63
Antonín Tesař: Budoucnost patří šílencům?	64

Fantastická věda

Zombie pavouk pod nadvládou cizopasníka; Kvasinky vyrobily opiát; Mléčná dráha není nejlepší místo pro vznik života; Jste vtipní? Počítač vám řekne	62

Filmfaroniáda

<i>Filmové premiéry; Nesmrtelný; V hlavě; Pixely; Fantastická čtyřka; Nenasytná Tiffany; Pár nenormálních aktivit 2; Rezistence; Čarovný les; Líza, liščí víla; Klapka!</i>	67

Vivisektor

Lupa: Ondřej Neff: Tajemství pěti světadílů	74
Čtenáři čtenářům; Shirley Jacksonová: Dům na kopci;	
Jennifer Donnelly: Modré hlubiny;	
Andrzej Pilipiuk: Oko jelena – Cesta do Nidarosu;	
Claire North: Prvních patnáct životů Harryho Augusta;	
Matthew Reilly: Střežená zóna; Ben Aaronovitch: Řeky Londýna;	
František Kotleta: Lovci; Říše stínů; <i>Nové knihy</i>	75

Šéfredaktor

Vlado Ríša

risa@casopisxb1.cz

Zástupce šéfredaktora

Jaroslav Jiran

jiran@casopisxb1.cz

Redaktor

Martin Šust

sust@casopisxb1.cz

Časopis XB 1 s.r.o.

Praha 1, Nám. Republiky 1081/7

PSČ 110 00

www.casopisxb1.cz

Tisk

tmv a. s.

Distribuce

společnosti holdingu PNS a. s.

prodejny firmy Relay

Předplatné

SEND s.r.o.

(www.send.cz/casopis/728/xb1)

Číslo vychází 5. 10. 2015

© Casopis XB1 s.r.o.

ISSN 1804-6606

MK ČR E 19853

Přetisk a jakékoli šíření povoleno

jen se souhlasem vydavatele.

Titulní strana Edward Binkley

Nebát se hororu

Letos od ledna do května u nás vyšly jen dva romány, které by se daly označit za horor pro dospělé, a to u *Anno Dracula* lze vznést námitku, zda Kim Newman opravdu psal svou knihu jako horor, či zda to pro něj nebyla spíše zábavná, postmoderní hra, byť hodně temného ražení. Zbývají tedy jen *Štěnice* Bena H. Winterse, jenže ty zase nakladatel pro jistotu označuje za thriller. Povídky se víceméně nekonal; potěšil časopis A2 s jedním z březnových čísel zasvěcených H. P. Lovecraftovi a mýtu Cthulhu. A byť se s červnem situace zlepšila a vyšel nový King, Ketchum, Cutter, objevil se tuzemský (nejen knižní) projekt *Mysterium Tremendum* a konečně přišla řada i na slavnou Shirley Jacksonovou, stále je to oproti SF a fantasy podivuhodně málo.

Literární horor patrně obestírá strach; hraje se v něm na jistotu. Vychází jen ta největší esa (King, Simmons, Koontz...), synové slavných (Hill), young adult (Horror School), knihy spjaté se seriály (Walking Dead), bestsellery (*Noční film* Marishy Pesslové) nebo bohubilé zvláštnosti jako Chambersův *Král ve žlutém*, navázaný na úspěch televizního *Temného případu*. Čeští autoři, na rozdíl od SF a fantasy, místo u zavedených nakladatelství nemají a živoří v povětšinou povídkových sbírkách, které na člověka v běžném knihkupectví nečekají. Hororem proslavený Graham Masterton u nás dostane po dlouhé době opět šanci, až když začne psát thrillery (série Katie Maguireová).

A je vlastně odkud brát? Jednoznačně je. Pokud u nás není ani zdaleka vytěžená hororová klasika (čeština je například jeden z mála jazyků, do něhož nebylo přeloženo Kingovo slavné kritické zamyšlení nad literárním a filmovým hororem *Danse Macabre*, a kde jsou takoví Aickman, Leiber, Clark Ashton Smith?), nepřekvapí, že zde neexistuje sebemenší povědomí o nové britské vlně, jež se vzedmula někdy po roce 2000, o řadě autorů publikujících u těch největších londýnských nakladatelských domů, jen kapky sem pronikají od autorů rozvíjejících Lovecraftův odkaz, není tu bizarro, weird, Ligotti a filozofický horor. Z absence překladového hororu, opět i ve srovnání třeba se SF a fantasy, jímá člověka až hrůza. A to jsme jen u anglicky mluvícího světa...

I proto na stránkách věnovaných překladovým povídkám dává XB-1 po roce opět prostor hororu jako třetímu pilíři fantastiky; po loňském pohledu na anglickou klasiku přichází na řadu o něco současnější americká produkce.

Milan Žáček

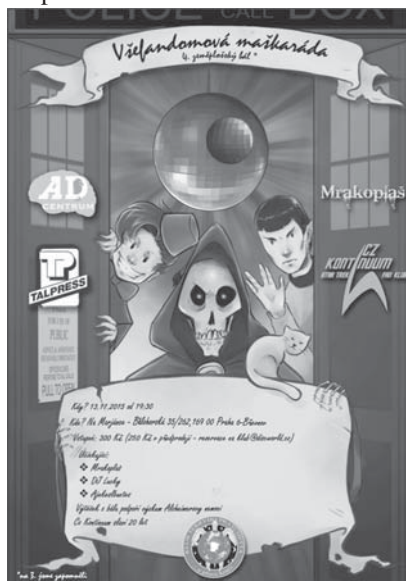
Maškaráda

Klub Terryho Pratchetta a CZ Kontinuum vás zvou na **Všefandomovou maškarádu – 4. zeměpošský maškarní bál**, který se bude konat **13. listopadu 2015** od 20:00 hodin na Marjánce (adresa Bělohorská 262/35, Praha 6 – Břevnov, zastávka MHD „Marjánka“, tramvaj č. 22, 25). Prostory akce budou pro hosty k dispozici již od 19:30 hodin.

Vstupné je 300 Kč, v předprodeji 250 Kč. Vstupenky si můžete objednat či rezervovat na e-mailu vehali@discworld.cz. Výtěžek z maškarního bálu bude tradičně věnován AD Centru na výzkum Alzheimerovy nemoci v České republice.

Letošní ročník vzniká ve spolupráci se Star Trek fan klubem CZ Kontinuum, který – jak již jeho název napovídá – sdružuje fanoušky sci-fi fenoménu Star Trek. Klub Terryho Pratchetta a CZ Kontinuum tento rok slaví 20. výročí od založení obou klubů.

Podrobnosti o této akci naleznete na <http://www.discworld.cz/bal>

Ceny Hugo

V sobotu 22. srpna (ovšem dle našeho času dnes ráno) se v americkém Spokane ve státu Washington udělovaly na třiasedmdesátém Worldconu ceny Hugo. Letos doprovázely nominace bouřlivé diskuze kolem kampaní Sad Puppies a Rabid Puppies,

jimž jsme se věnovali jak zde na webu, tak i v červnovém čísle časopisu XB-1 (články Jassona Sanforda a Brada R. Tor-

gersena). Snad nikdy tak nebyly výsledky cen vyhlášeny s větším napětím. Kategorie nejvíce ovlivněné tolik kritizovanými kampaněmi skončily dle očekávání a přání mnohých, budoucnost prestižních cen Hugo bude však záležet na dalších ročnících. Zde je na místě uvést, že v roce 2017 se Worldcon vrátí do Evropy, konkrétně do finských Helsinek!

ROMÁN:

Cixin Liu (překlad Ken Liu): The Three Body Problem

NOVELA:

cena nebyla udělena

NOVELETA:

Thomas Olde Heuvelt (překlad Lia Beltová):

„The Day the World Turned Upside Down“ (Lightspeed 4/2014)

POVÍDKA:

cena nebyla udělena

MIMO BELETRII:

cena nebyla udělena

KOMIKS:

Ms. Marvel, Volume 1: No Normal

FILM:

Guardians of the Galaxy, režie James Gunn

SERIÁLOVÁ EPIZODA:

Orphan Black: By Means Which Have Never Yet Been Tried, režie John Fawcett

EDITOR KRATŠÍCH PRACÍ:

cena nebyla udělena

EDITOR KNIH:

cena nebyla udělena

UMĚLEC

Julie Dillonová

SEMIPOZIN:

Lightspeed Magazine, editoři John Joseph Adams ad.

CENA JOHNA W. CAMPBELLA Wesley Chu

víc informací na <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/ceny-hugo-2014/>

Brian Hodge

S odkazem na mistra Suna

(WITH ACKNOWLEDGEMENTS TO SUN TZU)

Jakmile lidé zjistí, co dělám, a pokud se spolu dáme do řeči, vždycky vím, co nakonec přijde. Nemůžou si pomoci. Dřív nebo později se prostě musí zeptat, co nejhoršího jsem viděl.

„To nechtějte vědět,“ říkám jim. „Vážně. Nechtějte to vědět.“

Možná jim to budu muset jednou dvakrát zopakovat, ale tím se to skoro pokaždé vyřeší. Jako by si tou dobou už začali všimnat signálů, které vysílám. Že mi třeba ani náhodou nezačnou cukat koutky, jak by tomu bylo, kdybych je chtěl nutit, aby se mého líčení doprošovali. Nebo mého hlasu. V průběhu let hodně utrpěl působením cigaret a alkoholu, až do té míry, že mi kdysi někdo řekl, že mu můj hlas připomíná hřbitov... což je příhodné, protože jsem jich prošel už tolik. Takových, u kterých nejsou žádné brány.

Ať na tom má zásluhu cokoliv, tihle lidé se nakonec zdají být přesvědčeni: možná opravdu *nechtějí* vědět, co nejhoršího jsem kdy viděl.

Nejsem si jistý, zda bych jim vůbec dokázal poskytnout upřímnou odpověď. Nejspíš jsem všechno vytěsnil tak důkladně, že by ji na světlo boží dokázal vytáhnout jen hypnotizér.

„To si děláte legraci, že?“ mohl by se někdo zeptat, kdybych mu dal šanci dostat se až takhle daleko. „Proč by bylo třeba hypnotizéra, když máte fotky? Ať to bylo cokoliv, dělal jste fotky, ne?“

Ne, do prdele. Kdo by je vydal? Nejsem pornograf. A s typem lidí, kteří by o ně *stáli*, bych se nechtěl nikdy setkat. Stejně jako bych si je nikdy nepořizoval jen sám pro sebe.

A když lidé zjistí, na jaká místa se vydávám, často se ptají, jak to tam je doopravdy. Protože chápou, že bez ohledu na to, jak důkladně můžou fotografie a film zdokumentovat válku, bez ohledu na to, jaké kontrasty surovosti, poezie a úmrtí mohou přibližovat, fotografie a filmový záznam nikdy nesdělí všechno.

Někdy do sebe ani nedokážou pojmout to, co zachytí. Stále si vzpomínám na modročerné noční nebe nad kuvajtskými a iráckými pouštěmi během války v Zálivu. Jelikož byla krajina tak plochá a beztvárná, obloha vytlačovala obzor co nejniž a po setmění ji naplňovala taková hvězdná hlubina, že když jste do ní vestoje dlouho hleděli, měli jste pocit, že ztrácíte kontakt s půdou pod nohama. Žádná fotografie, kterou jsem v takových chvílích pořídil, nedokázala ani zdaleka postihnout nezměrnost irácké noci.

Může pak nějaká fotografie alespoň náznakem postihnout symfonii zkázy, kterou představuje město Baghrada?

Nejspíš ne, ačkoliv se jimi stejně probírám a snažím se představit si jejich osud, jak se budou vyjímat na stránkách *National Geographic*.

Vidím pouze jejich nedokonalosti. Bez ohledu na to, kolik utrpení vyjadřují ty zbídačené oči a rozvaliny, bez ohledu na to, kolik empatie probudí, bez ohledu na to, jak rychle běžíte pro šekovou knížku, abyste poslali příspěvek na uprchlíky, přesto... pro mě je to teď jen povrch. Jen barva a papír.

Protože pokud Baghrada není místo toho nejhoršího, co jsem kdy viděl, je to místo toho nejhoršího, co jsem se kdy dozvěděl.

* * *

už bylo chladno. Z různých končin světa jsme se předtím slétli do Budapešti, pak jsme si narychlo zajistili cestovní doklady a překročili hranici – spíše jsme se přes ni nechali propašovat, když jsme zaplatili soucitným místním lidem, aby nám pomohli dostat se na území, aniž bychom k sobě přitáhli pozornost. Masové vraždění takhle funguje od nástupu masových médií: ta strana, která se dopouští největších zvěrstev, nechce, aby se o tom zbytek světa dozvěděl.

Bylo nás pět, a spojovala nás vzájemná podpora a výhodnost společného postupu; bylo to spojení známých, přátel, vzniklé i ze sporadicky propletených osudů, které sahalo až nějakých dvacet let do minulosti. Doolan a já jsme se znali nejdéle; oba jsme se ještě jako mladí a lehkomyšlní odvážlivci setkali v pákistánském Pešávaru v době, kdy Sověti okupovali Afghánistán. On vůbec poprvé vytáhl paty z Austrálie a společně jsme přebývali v pokoji v hotelu Khyber, jednohvězdičkové zavšivené díře, která sloužila jako základní tábor pro zahraniční novináře před přesunem do válečné zóny. Protože jsme měli oba světlé vlasy i pleť, poslední noc v hotelu jsme si nabarvili vlasy a vousy a dokonce i pokožku, abychom co nejvíc připomínali místní, protože Rusové vypsalí odměnu za hlavy válečných korespondentů. Následujícího rána jsme s Doolanem zapomněli na kocovinu a vydali se přes hranici, abychom se spojili s mudžáhidskými povstalci a sledovali postup jejich tažení v Pandžšírském údolí.

Teď tu byli ještě Barnettovi, Lily a Geoff, nezávislí filmaři z Londýna, kteří dělali na spoustě zakázek pro BBC. Doolan je poznal dřív, několik let poté, co se seznámil se mnou, narazil na ně ještě jako na novomanžele, když v polovině osmdesátých let trávil líbanky v Salvadoru.

Midori jsme znali nejkratší dobu. Já jsem se s ní seznámil před několika lety na kmenových jatkách ve Rwandě. Už jsem znal její fotografie, takže to pro mě bylo, jako bych se setkával s celebritou, ačkoliv mě nakonec u této drobné ženy nejvíc ohromila její klidná odvaha. Neobdivoval jsem jen to, jak se hnala na místa, z nichž všichni ostatní prchali – to jsme dělali všichni –, ale hlavně kolik kuráže v sobě musela najít, aby vedla život tak zásadně odlišný od toho, co od ní očekávala její rodina a kultura v Ósace.

Do Baghrady nás dopravila dvě nákladní auta, relikvie staré desítky let, a už cestou jsme pořizovali snímky. Občas jsme objevili pozůstatky přepadených konvojů, jimiž byla poseta jinak mírumilovná krajina, ten druh nákladních veteránů a dalších vojenských strojů, na které obvykle narazíte ve Východní Evropě. Z většiny zbyly jen vypálené kostry, obsazené cáry hadrů, příznaků kdysi lidských bytostí, nyní už prakticky nezpůsobitelných k pohřbení, vystavených neustávajícímu ohryzávání ze strany hladových zvířat. Z některých v té době zbývaly pouhé špinavé kostry s klouby rozdrčenými explozemi nebo náporom mrchožroutů.

Všichni jsme takových výjevů viděli už spousty, takže jsme se s nimi nijak zvlášť nezdržovali, byť se zdálo, že u řidičů ještě vyvolávají určitou nervozitu. Tito podsadití vousatí muži, kteří nám nosili jídlo zabalené v kusech látky, si často pokradmu a zkoumavě prohlíželi živé ploty a řady stromů, přemýšleli, zda se v nich neskrývá nějaká hrozba. U nás v Americe by pracovali v továrnách, elektrárnách, řídili by autobusy. Tady podstupovali riziko za částky, které jim měly zajistit, že za nadcházející zimy užijí rodinu.

Přijeli jsme koncem září, kdy dny byly ještě teplé, ale navečer

Samozřejmě že jsme fotili i je.

Domníval jsem se, že jsme v přiměřeném bezpečí. Silnice do Baghrady se dvě stě kilometrů táhla územím kontrolovaným povstaleckou armádou, která se vzbouřila proti Codrescuově režimu. Ale čím víc jsme se blížili k městu, tím méně se zdálo, že na tom záleží. Měli jsme pocit, jako bychom vjížděli do jakési ohromné mrtvoly, a i když nám neubližovalo to, co ji přímo zabilo, nakonec nás měl stejně dosáhnout všeobecný rozklad.

„Zamysleli jste se někdy nad tím, proč některá místa na tyhle záležitosti působí jako magnet?“ zeptal se Doolan.

Zjevně nezanedbal přípravu. Věděl, co a jak.

Baghrada, která se rozprostírala mezi řekou a horami s rudnými doly, měla už tisíc let strategický nebo ekonomický význam pro generace nájezdníků. V průběhu času ji napadli Mongolové, Ostrogóti, Sasové, osmanští Turci, Francouzi, Srbové, Němci, Rusové a nejspíš i další vojska, na něž historie už zapomněla. Před třiceti lety se tu dokonce našly doklady o vikingském osídlení, ačkoliv podle všech indicií město prosperovalo v míru. O Baghradu vždycky někdo stál. Je to město s tisíciletými jizvami, a když jsme se k němu přiblížili, spatřili jsme, že jeho rány byly opět obnaženy.

V době míru se počet obyvatel blížil ke čtvrt milionu, teď však mělo nějakou dobu trvat, než někdo vypočítá, jak hodně se snížil. Z dálky se zdálo, že v něm žije pouze kouř. Líné sloupce stoupaly do oblohy nebo se rozlévaly na pozadí vrcholků dosud stojících věží, nanuly za palbou, která vyhnala Codrescuovy vojáky na ústup. Požáry pod sutinami mohly hořet celé měsíce, což bylo pro nadcházející zimu dvousečné požehnutí; ti nejchudší z chudých si budou ochotni začernit plíce za výsadu choulit se u nahřátých hromad cihel.

Projeli jsme dvěma kontrolními stanovišti – jednou zdarma, podruhé už jsme si další postup museli zajistit pomocí úplatku, který jsme předali ošuntělým mužům ve vlněných vestách, provizorní venkovské uniformě vzbouřeneckých milicí. Většina jejich příslušníků byla vyzbrojena v Rusku vyrobenými kalašnikovými, které s nestydatou nenuceností nosili hozené přes rameno.

Čím hlouběji jsme byli v Baghradě, tím více byly vidět její kosti. Budovy vystavěné porůznu v průběhu několika staletí byly teď odstřelovány bez výjimky, hroutily se jim boční nebo zadní strany a z trosek vyčnívaly dubové trámy a ocelové traverzy. Ve zničených skořepinách dosud žili lidé, alespoň v těch stabilnějších budovách, kde první, druhá a třetí patra připomínala plošiny, pódia, na nichž přecházkově modlící se a doufající rodiny, jejichž každodenní život se proměnil v obývání dioram muzejních exponátů.

Někdy se až stydím přiznat, že ve zkáze jsem vždycky nacházel groteskní krásu. Sežehnuté krajiny a mrtvá pole a města, která se bezvládně svíjejí blok za zdemolovaným blokem, všechno to jsou umělecká díla v duchu toho, co je opakem pokroku.

A přesto i uprostřed tohoto všeho pokračuje život. Krása – opravdová krása – přetrvává. Tráva zelená jak v Irsku raší v ukoptěné šedi rozbitého zdiva. Nějaká neznámá ruka položila na cihly čerstvě utrženou růži, jako by jim chtěla připomenout, jak vypadá červená barva. Stařík, jedno oko zastřené mléčně modrým zákalem, přijímá tabákem zažloutlými prsty dar v podobě sendviče a trhá ho na dvě poloviny, aby se podělil se svým psem, kterému zkormouceně visí ocas k zemi.

Čočka všechno vidí, nic nesoudí, jen schvaluje.

***

Prvního dne stvoření, podle jednoho velmi starého příběhu, Bůh oddělil tmu od světla a světlo označil za dobré.

Z této rané fáze experimentu není zaznamenán žádný hod-

notový soud o charakteru tmy, ačkoliv se zdá, že krátce nato získala poněkud špatnou pověst.

Ale přinejmenším fotografové jsou za tento čin od té doby vděční.

***

Jakmile jsme si uložili věci do hotelových pokojů – přičemž, jak zavtipkoval Doolan, se člověku musí vybavit příjemné vzpomínky na Khyber –, zamířili jsme v plném počtu pěti osob na střechu. Bylo to něco, co jsme dělali jaksi přirozeně. Za války všichni hledají vyvýšená místa.

Z oně vyhlídky, pod večerní oblohou šedou jako břidlice, jsme se rozhlíželi po tom, co v Baghradě zbylo po posledním útoku. Shlíželi jsme na nedaleké ulice a vzdálené silnice a rozptýlené známky života. I na smrt. Smrt na těchto místech jen tak nekráčí – smrt pyšně pochoduje. Viděli jsme dělníky, jak na provizorních vozících odvázejí tři těla exhumovaná ze sutin; odjinud se linul neutěšitelný nárek nespátržené truchlící ženy, který nakonec přehlušilo vzdálené rachocení rotoru vrtulníku a staccatový štěkot střelby z malých ručních zbraní.

A Bůh nám všem pomáhej, protože ať jsme byli utahaní, při těch zvucích jsme ožili. Chtěli jsme tam být.

Barnettovi už natáčeli; Geoff si přidržoval kameru na rameni a Lily záběry doprovázela spontánním komentářem. Před kamerou vždycky dokázala vypadat dobře, i když za sebou měla dvě stě kilometrů po drsných cestách. A když jsem je tak sledoval, myslím, že jsem pociťoval určitou závist.

Nakonec oba, společně s Doolanem, odešli dolů a zanechali mě o samotě s Midori.

„Proč se s ní neoženíš?“ zeptal se mě Doolan v Budapešti, než přistálo její letadlo. „Teď už je to nejspíš jediný člověk na zemi, který by s tebou dokázal žít. A naopak.“

„Není to proto, že bych se neptal,“ řekl jsem mu.

„Co tím chceš říct?“ opáčil. „Paní ti šlo vždycky snadno.“

To byla pravda. V průběhu uplynulých dvaceti let mi už řekly ano tři jiné ženy. Všechny pak ale nakonec požádaly, abych na to zapomněl. Nic proti nim. Bylo zřejmé, v čem spočívá potíže. Nešlo ani tak o nebezpečí – za celou svou kariéru jsem byl zraněn pouze jednou, přestože o menší vlásek už jsem vyváznout ani nemohl. Kus ruského šrapnelu mi odsekl část masa ze zátylku. Kdyby letěl pod jiným úhlem, mohl mi přetnout obratle a míchu.

Ne, mé manželské nezdary pramenily z toho, že jsem se odsoudil k neklidnému životu, ať jsem se probouzel kdekoliv. Vždycky když jsem byl doma, toužil jsem se vypravit do terénu. Ale jakmile jsem se tam dostal, po tom, co jsem nechal doma, ať to byl člověk nebo cokoliv, se mi začalo stýskat tak palčivě, že bych to přirovnal k bolesti zubů. Ať jsem se neustále hnal za kdovíjakým štěstím, připadalo mi, jako bych se vůči němu ustavičně nacházel přesně na protilehlé straně kruhu.

Takže nás nechali o samotě, Midori a mě. Protože v tak stísněném prostředí před nikým nemůžete utajit nic zásadního.

Objímali jsme se na hodně zvláštních místech. Střecha v Baghradě a kouř z asi deseti vzdálených požárů pro nás byly stejně běžné, jako je pro jiné třeba park. Nakonec jsme se vždycky oba vydali svou cestou. I když jsem stále snil o tom, že jednoho dne nám bude stačit třeba i jedno okno a neměnící se výhled.

„Ještě jsem ti to neřekla, ale v den útoku na Dvojčata jsem byla v San Francisku.“

„Měla jsi mi zavolat.“ Protože Midori ještě neviděla, kde žiju v Seattlu. Stejně jako jsem já ještě neviděl její byt v Tokiu.

„Měla jsem to v plánu. Ale pak došlo k útoku a taky jsem si uvědomila, že oba brzy poletíme do Afghánistánu. A že tam to bude tak nějak reálnější.“

Věděl jsem, co mi ve skutečnosti sděluje: že ani jeden z nás by si neužil přítomnosti toho druhého, když jsme si oba uvědomovali, k jakému druhu války se schyluje.

Ukázala na jeden z nejbližších sloupců kouře a prstem ho sledovala, jak stoupá k obloze.

„Po útoku všechny ty laciné noviny, co jich je dvanáct do tuctu, otiskovaly na titulkách fotky hořících mrakodrapů. Ale oblaka dýmu někdy upravovaly tak, že se v nich rýsovaly ďábelské tváře. Tehdy jsem to považovala za bezostyšné výmysly. Ale možná, že v tom nakonec byl i kus pravdy.“

„Myslel jsem, že šintoisté na ďábla nevěří.“

„Svět je větší než šintó. A já nevím, čemu mám věřit.“

Přikývl jsem, protože byly chvíle, kdy jsem se cítil stejně, kdy jsem se procházel po krvi zalitých ulicích nebo bojištích a s bolestnou palčivostí jsem si uvědomoval, že jsem na místě, kde není nic, co by alespoň vzdáleně připomínalo Boha. Místo něj tam zelo prázdno.

Vzácnější, ale ještě horší, byly chvíle, kdy se zdálo, že zmizelo i to prázdno, protože ho naplnilo něco jiného, po čem zbylo úporné reziduum strašlivého smyslu. Byly chvíle, kdy jsem se soustředil na vraždění s jedním okem upínajícím se k pravdě a druhým k estetickému vyznění, a měl jsem pocit, jako by mi něco nakukovalo přes rameno a pohlíželo na stejný výjev tak, jak se někdy dívá zedník, když poodstoupí, aby si z větší vzdálenosti prohlédl vzorek zdi.

Uslyšel jsem cvaknutí uzávěrky a vrátil se do současnosti. Všiml jsem si, že Midori mě právě vyfotografovala. Vždycky jsem měl problém jí říct, aby to nedělala, protože jsem měl dojem, že to přináší smůlu. Ale stejně by mě neposlouchala. Válka má pro ni všemožné tváře. A ona pro mě byla vždycky takovou malou přírodní silou s hustou kšticí lesklých černých vlasů, ve svém odhodlání neochvějná jako skála a nepostižitelného věku, jak už tomu u Asiatických bývá.

Myslím, že srdce by snáze odevzdala uprchlíkům, a ti to

možná cítili, i když nerozuměli jedinému slovu jejího jazyka. V jedné zemi za druhou se na Midori dívali s takovou bezelstností a touhou, že se zdálo, jako by před ní obnažovali ty nejzmučenější oblasti své duše, a ona se jim za to odvděčovala tím, že jejich trýzeň ukazovala zbytku světa. Uměla se zadívat do očí a odhalit v nich celou minulost.

„Na cos teď myslel?“ zeptala se, když sklopila fotoaparát. „Byl jsi někde daleko.“

„Už jsem zapomněl.“

„A teď jsi tady zpátky se mnou, ale lžeš.“

„Když jsem vyrůstal, měl jsem spoustu knížek o druhé světové válce,“ řekl jsem jí, protože jsem jí musel něco poskytnout. „Vlastně jsem si v nich ani moc nečetl, maximálně tak popisky pod fotografiemi. Všichni si vždycky pamatují slavné snímky, které obtočí samy o sobě, jako třeba vztyčování vlajky na Iwodžimě. Ale mě to stále nejvíce táhlo k fotkám, které působí jako ustrnutí v běhu žití, jako výřezy z plynoucího příběhu. Díval jsem se třeba na fotku chlapíka, jak vyskakuje z jámy nebo utíká sehnutý do úkrytu, a napadalo mě: ‚Jak dlouho pak tenhle chlapík ještě žil? Dostal se vůbec domů?‘“

Nikdy nezapomenu na snímek dvou německých vojáků. Nebylo to nic akčního, jen se dívali do objektivu. Muselo to být ke konci války, protože jeden z nich byl v podstatě ještě kluk. Tehdy jsem o těch věcech ještě nevěděl tolik, abych si uvědomil, že už verbovali i takhle mladé chlapce. Měl neuvěřitelně hladkou tvář a byla mu strašně velká helma. Působila na něm jako klobouk na tření houby. Ale ten druhý muž... stačilo se na něj podívat a bylo ti jasné, že v tom jede už od devětatřicátého. Potřeboval se oholit a díval se očima tisíciletého člověka. Přemýšlel jsem, co asi tak viděl, že tak vypadá. Takže... myslím, že jsem před chvílí uvažoval... že už to vím. To je všechno.“

Ta válka mě stále měla ve své moci, způsobem jako žádná jiná. Zvláště německá strana. Nikdy jsem neměl pocit, že jsem

ji zcela pochopil, nebo že se vůbec pochopit dá, ale nemám na mysli faktory, jako je roztrpčení z podmínek Versailleské smlouvy. Stále mi nejde na rozum, co mohlo natolik pohltit celý národ a jeho vladaře, že je to s tak nemilosrdnou efektivitou připravilo na válku. Celá společnost, odshora dolů, se zmobilizovala k ničení, likvidaci a dobývání; ano, někteří lidé vůči tomu byli imunní, ale bylo jich jen pár. Vždycky mě děsilo, že jedna země, a tak malá, když ji vnímáte v kontextu mapy nebo celé zeměkoule, mohla obsadit své sousedy a upřít pozornost i na zbytek světa a posléze chrlit lidské i materiální prostředky a vybuchovat jako sopka, dokud se sama zevnitř nevyčerpal.

A žasnou nad tím, jak poražení muži, kteří nemohli být všichni do jednoho zlí, dokázali odevzdat zbraně, udělat čelem vzad a odejít zpátky domů, aby prožili zbytek života v míru, jako by si prošli jen nějakou navýsost hroznou noční můrou.

Nikdy více, říkají vítězové, zavazují se k bdělosti a myslí to vážně, celou svou podstatou. Ale všichni nakonec umřou, a dobré úmysly jako dědictví za moc nestojí.

Takže mě někdy děsí, že pokud mohlo něco jako nacistické Německo vzniknout jednou, mohlo by se někde objevit znovu.

Něco takového občas utrousím nahlas a lidé si obvykle jen odfrknou. *Čeho se bojíš? Vždyť žiješ v jediné supervelmoci, která tu ještě zbyla.* Mně to ani zdaleka nepřipadá tak uklidňující, jak to oni myslí.

S Midori jsme vydrželi na střeše i po soumraku, když se tma slila s horami a ulicemi, a maličká zákoutí zničeného města pod námi začala žhnout neuhášenými ohni.

„Kdybch při práci umřela a ty bys byl u toho,“ zeptala se mě ještě, „vyfotil bys mě?“

„Nevím.“ Opravdu bych dokázal být tak chladnokrevný? Cizí lidé byli jedna věc, ale Midori? Jen při pomýšlení na něco takového mě píchlo u srdce. „Ty bys chtěla?“

„O to tě právě žádám,“ odpověděla, protože jsem ji opět nepochopil. „Udělal bys mi, prosím, fotku?“

* * *

Někdy se zamýšlím nad bitvami a jejich důsledky, které nikdy neuvidím, které ani nikdy vidět nemohu, protože je vytlačil čas a technika.

Uvažuji o blízkosti, již je třeba pro boj s meči a válečnými sekerami, s kyji a bojovými kladivy, kdy si opravdu musíte počkat, až uvidíte bělma jejich očí. A rudou barvu jejich zranění. Přemýšlím o surovosti a tělesných újmách, které se chápou snáze než u dvoutunových bomb, ale které jsou taky děsivější, protože se všechno omezuje na svaly: končetiny nasekané na kulatinu a třísky, tváře a hrudi rozdrčené na kaši, hlavy odřaté z ramen.

Jak pestrobarevná musela být dávná bojiště, ty rozlehlé hostiny pro vrány a vlky. Nejen krev, ale i lesklé zbroje a barvy použité na křiklavé hrdé praporce, pod nimiž se bojovalo a umíralo.

A ten halas, ta pompa. Kakofonie dunících bubnů a dud a obrovských burácejících rohů. Válka jako divadelní představení. Bojovníkům muselo připadat strašlivě povznášející, když se proti sobě hnali s tím nejdivočejším řevem na rtech.

Minimálně do okamžiku, kdy se mohli nanejdvůž plazit.

* * *

Během následujících dní jsme navazovali kontakty, rozvíjeli vztahy s místními, aby pro nás pracovali jako průvodci, řidiči, tlumočníci. V několika případech se nám podařilo proniknout k miličním důstojníkům a za pokračujících vojenských akcí

jsme s nimi plánovali výpravy. Geoff a Lily natočili rozhovor s velitelem, který v Baghradě vyhlásil stanné právo a který na první pohled vypadal poměrně bezstarostně, ačkoliv jsem na základě zkušeností věděl, že se s mimořádnou úzkostí zabývá možnostmi protiútoků Codrescuovy armády.

Byli jsme ve městě už skoro týden, když jsem obdržel pozvání na policejní stanici, do odpudivé šedé budovy, která nyní plnila funkci vojenského velitelství, a jak jsem se dozvěděl, také zadržovací vazby pro vězně, kteří jsou považováni za důležitější než obyčejní vojáci. Nyní tam jednoho takového drželi, raněného plukovníka Codrescuovy armády, která ho ve městě zanechala při ústupu a který byl přede dvěma dny zadržen při pokusu uprchnout přes hranici v místech, kde jsme ji my sami překonali při vstupu do země.

„Myslím, že byste rád využil příležitosti vyslechnout si i jeho pohled na věc,“ řekl mi Danis, nadporučík, k němuž jsem cítil jisté sympatie a jenž mluvil natolik dobře anglicky, aby nám dělal prostředníka, když nás omezovala jazyková bariéra. „Samo-zřejmě že lže. Když je chytíte, lžou všichni.“

Zavedli mě do jeho cely a Danis se mnou zůstal, aby tlumočil. Při našem příchodu se plukovník ztěžka zvedl do sedu na dřevěném kavalci přišroubovaném ke stěně a přitom od něj odběhl nějaký stín. Hrál si s krysou. Nebo se ji možná chystal zabít, aby ji snědl.

V té chvíli už nevypadal nijak okázale, místo uniformy měl na sobě jen špatně padnoucí civilní oblečení. Levou ruku měl zavěšenou v pásce; poté, co mu loket roztržila kulka, ji měl nepoužitelnou. Na těle se mu skvělo několik modřin, některé čerstvé, a vypadal by statnější, jenže po dvou třech týdnech omezených dávek jídla měl jakoby prověšenou kůži. Setkat se s ním jsem teď mohl jenom proto, že ostatní už skončili s jeho výslechem, dva dny ho ždíмали jako houbu, až to, co z něj zůstalo, bylo způsobilé snášet pouze monotónní zajetí.

Vzal jsem do ruky fotoaparát, pak jsem si ale pomyslel, že ne, ještě nenastala vhodná doba. Chtěl jsem, aby se uvolnil natolik, že ho opět opanuje vzdorovitá arogance. Chtěl jsem získat portrét muže přesvědčeného, že ho zadržují lidé, jimž v žilách koluje podřadnější krev. Teď se mu však ve tváři zračil vyložený zmatený výraz, jako by měl dojem, že by mě měl znát.

Danis službukonajícímu dozorcovi řekl, aby nechal otevřené dveře cely. Od plukovníka jsme se prakticky neměli čeho obávat, ale přesto mu vzbouřenci preventivně připoutali zdravou ruku k zápěstí té raněné. Dostali jsme stoličky, abychom mohli sedět dostatečně blízko na normální rozhovor. Zapnul jsem malý diktafon se zabudovaným kondenzátorovým mikrofonom a zkusil jsem položit několik otázek, které Danis řádně přetlumočil. Odpovědi, kterých se mi dostalo, sotva stály za vynaložený dech – byla to jen hrstka slov pronesených bez jakékoliv přesvědčivosti.

Nakonec plukovník Danisovi něco zamumlal a ten se zatvářil rozpačitě, že musí být tak neomalený a otázku mi překládat.

„Teď říká... říká, že ho nudíte. Ptá se, jestli nemáte na práci něco lepšího než debatovat o politice, strategiích a manévrech.“

„Zeptejte se ho, co by ho teda dokázalo zaujmout.“

Danis vězni otázku přetlumočil a plukovník se při jeho slovech narovnal u stěny. Letmo se na mě usmál, potom se začal rozhlížet po cele, zatímco z tváře s povislými lícemi jako žába vystrčil jazyk, aby si olízl rty, a upřel pohled na malé zamřížované okno kousek od stropu. Neměl odsud výhled, ale měl čerstvý vzduch.

„Baghrada byla vždycky krásné město, že?“ pronesl plukovník prostřednictvím Danise. „Myslím, že teď je ještě krásnější. Ptáte se, proč si to myslím? Jestli si přejete, té otázky vás ušetřím.“

Trpělivě a sebevědomě čekal, protože věděl, že přikývnu.

„Byl byste mi schopen říct,“ pokračoval plukovník, „že jste jako malý kluk ani jednou nepopadl žábu nebo ještěrku a ještě živou ji nepřipíchl k desce a pak ji nerozřezal, abyste se podíval, jak vypadá zevnitř? Mohl byste to popřít?“

Odpověď, která mu bohatě stačila, mi musela problesknout obličejem: moje dospělé vyhodnocení něčeho, co bylo dětskou zvědavostí. Stále jsem si vzpomínal na okno, které jsem vyřezal do boku slunečnice velkoploutvé, na to, jak jí jako balonek pulk pulzující vzduchový měchýř, když jsem do něj píchl ostrým rybářským háčkem, až mi obličej postříkala rybníční voda.

„Nebyl na to všechno uvnitř krásný pohled?“ ptal se se stále větším rozechvěním, zatímco Danis mi jeho slova dál překládal dutým, monotónním hlasem. „A nebyl ještě krásnější při vědomí, že už ji nikdy nebudete moci dát dohromady?“ Usmál se na okno, kterým viděl pouze oblohu, jako by si představoval všechno, co pod ní leží v troskách. „Všechno ostatní je pouze otázka měřítka.“

V průběhu let registruji u některých lidí, kteří ani zdaleka nesedí všichni za mřížemi, ač by s největší pravděpodobností měli jistou vlastnost. Je s nimi něco zásadně špatně, jsou tím prolezlí do morku kostí, a čím déle žijí, tím víc se zdá, že se tento aspekt projevuje i v jakési ohavnosti jejich vzezření, pro něž nemám jiné označení než degenerované. Vypadají tak staří sérioví vrazi, zvlášť když se oddávají vzpomínkám.

Když jsem se díval, jak se tomuto muži v ocelově šedých štetinatých vlasech sráží pot a pak mu zvolna stéká záhyby a brázdami tváře, docházelo mi, že je jedním z nich. Byl to sice voják, ale v první řadě byl něčím jiným. Zamrkal svýma prasečíma očičkami a přejel si po rozpraskané zarudlé kůži nemohoucí ruky.

„Představte si mladou ženu, nebo dokonce dívku,“ pokračoval Danisovými ústy. „Svěží hezké mládě, které prožilo celý život ve vesnici a neví skoro nic o světě. Kněz jí možná řekl, že svět je plný zázraků, a ona mu věří, protože se každý den probouzí s pohledem na hory. Pak si představte výraz v její tváři, když musí poprvé čelit všemu tomu, co se může stát jí a jejímu tělu, od vojáků, kteří si můžou dělat, co se jim zlíbí, tak dlouho, jak se jim to líbí. Předtím byla krásná... ale teď se stala... dokonale...“

Čím déle plukovník pokračoval, tím větší měl Danis potíže uchovávat si při tlumočení odstup. V nose mu hvízdal dech. On sám měl tři sestry; to jsem se už od něj dozvěděl. Nakonec prudce vyskočil a udeřil plukovníka do tváře, napřed jednou a potom druhou pěstí, a srazil ho na stěnu. Plukovník se opíral o kámen a smál se, zatímco mu z nosu tekla krev.

Rozhovor byl zjevně u konce.

„Jak vidíte,“ poznamenal třesoucí se Danis, „plukovník je zvrácený člověk.“

Ten však dál něco říkal, využíval posledních okamžiků, a Danis na něj hleděl, jako by chápal jen polovinu z toho, o čem mluví, pokud vůbec.

„Co teď ještě řekl?“ zeptal jsem se.

„Nedává mi to moc velký smysl,“ odpověděl Danis. „Říká... že se mu možná nepodařilo vysvětlit práci, kterou vykonává... a prý zrovna vy byste měl rozumět – snažím se najít to správné slovo – měl rozumět těhle... estetice. Pak je to všechno ještě divnější. Říká, že neví, jestli to, co se všichni pokoušíme uchlácholit nebo uspokojit, ať si to uvědomujeme nebo ne, je nějaké *ono*, nebo *oni*... ale že je to všude, že to všechno pozoruje a že krysy tomu slouží jako oči.“

Danis se odmlčel, aby si odplivl na podlahu vedle palandy.

„Ale jak už jsem vám řekl, myslím, že je to blázen. Měl byste vidět tu knížku, kterou jsme našli mezi jeho věcmi.“

Plukovník ho opět přerušil; mluvil sice k Danisovi, ale zrak upíral na mě. Zatímco Danis klouzal pohledem od něj ke mně

a zase zpátky, ve vzduchu se vznášela mně nesrozumitelná slova.

„Ptá se,“ pronesl Danis už s váhavostí, „jestli ta jízva, co máte v týlu, je pořád tak nápadná, jak bývala.“

Převinul jsem si v duchu poslední minuty a došel k závěru, že jsem se k němu ani jednou neotočil zády. Věděl jsem svoje; byl to zvyk, který jsem měl zažitý z rozhovorů se schopnějšími, nebezpečnějšími muži. I kdybych se otočil, mohl snad spatřit to, co se mi skrývalo pod límci a vlasy? A tak jediné, na co jsem v té chvíli mohl opět myslet, byly okamžiky, kdy jsem namířil objektiv na vraždění... a cítil, jak mi něco, nějaká bytost nahlíží přes rameno... někdy tak blízko, že jsem v týlu cítil studený dech jejího uspokojení.

„Nevidím důvod, proč bychom v tomhle měli ještě pokračovat,“ prohlásil jsem.

Danis zaťal bolavou ruku a zavolal na dozorce, aby odemkl klec.

Možná proto, že ani jeden z nás od muže v plukovníkově stavu nic zvláštního neočekával, využil možnosti dostat se tam, kam se dostal. Když se otevřely železné dveře, najednou vyskočil z lůžka, prohnal se celou, vrazil do nás, až jsme s Danisem ztratili rovnováhu, a vletěl do dozorce. Měl stále spoutaná zápěstí, ale utíkat mohl. Prosmekl se kolem nás, přes nás, vyskákával řadu schodů, pelášil, jako by o tomto okamžiku snil už dlouhé dny.

Kupodivu se mu podařilo uniknout z budovy až na ulici. Ale to už ho pronásledovali další dozorcí. Jakmile se ocitl venku, už se za ním nehnali. S Danisem jsme vyběhli ven právě včas, abychom viděli, jak mu téměř nenuceně míří na záda.

Lidi jsem už viděl umírat mnohokrát předtím. Mám zkušenost, že je to buď děsivě rychlé, nebo mučivě pomalé. Buď padají k zemi jako kámen, nebo se celou věčnost vznášejí. Dokonce jsem to jednou i nafilmoval, když jsem byl poprvé v Afghánistánu – ruského vojáka, který se plazil z hořícího transportéru v konvoji, na nějž ze zálohy dopadly mudžáhidské rakety. Nemohu vědět, co doopravdy viděl, ale nikdy nezapomenu na pohled, jak se šine po zemi jako napůl zašlápnutý šváb a přes objektiv mě zapísaává svou zčernalou a zakrvácenou tvář. Vždycky, když pak slyším, jak někdo vykládá o působivosti války, chci mu právě tenhle záznam ukázat.

Ovšem plukovník... ten umřel způsobem, jakým jsem ještě nikoho umírat neviděl.

Kulky jako by ho jenom poháněly kupředu. Klopýtal, zatímco na rozbrázděnou ulici před ním cákaly spršky krve, přesto se šinul dál. Ztratil rovnováhu, jak by se to mohlo stát někomu, kdo má před sebou spoutané obě ruce, a pak další dávka jednou provždy vyřešila problém jeho zraněného lokte, když mu roztrhla ruku vedví. Odtátá polovina mu vyklouzla ze závěsu, ale pořád ji za sebou táhl, připoutanou ke zdravé paži, a to ještě nějakých deset dvanáct neuvěřitelných kroků, dokud ho nejlepší střelec nesrazil na ulici a neproměnil v bezmocnou hromadu masa, která se však ještě jako by zdráhala přestat převalovat.

Všichni jsme chvíli jen ohromeně třeštili oči.

Pouze tři postřehy:

Plukovník nemohl ani na okamžik věřit, že se mu podaří uprchnout.

Takže mi jeho útěk připadal jako nějaké představení.

Zemřel jako herec ve filmu.

* * *

Sedmého dne Stvoření, podle jedné velmi staré historky, Bůh odpočíval.

Podle všeho si myslel, že takový odpočinek je stejně dobrý jako všechno ostatní, co už označil za dobré, že je spravedlivou

odměnou po náročné práci, jejíž vrcholný úspěch chodil po dvou nohou, uměl ostřit kopí a ujařmil energii atomu.

I dnes se lidé ptají, kdy, kde a jak se to pokazilo, systém tak výtečně vyvážený jako vodou zalitá modrá třetí planeta od Slunce, kde ani ty nejdřsnější přírodní otřesy nedokážou podkopat klid, který je s ní neodmyslitelně spjatý.

Odpověď je nasnadě.

Jako hlídač, který chrápe ve službě, spal při práci i ten starý Parchant.

***

Té noci, v posteli s Midori, jsem se sotva dokázal přimět, abych se jí dotkl.

I za těch nejněrodnějších okolností jsem si vždycky uvědomoval, jak je malá, být se s tím obvykle poжил mírný úžas, že ať se spolu milujeme jakkoliv důrazně, nedá se jen tak zlomit.

Ovšem té noci, ačkoliv jsme byli oba příliš vyčerpaní a vyštvavení, abychom dělali něco jiného, než jen bezvládně leželi na posteli, jsem dokázal myslet jen na její křehkost, na to, jak závrtná se nyní jeví. Jak *rozbitná* Midori vlastně je.

Tou dobou už jsme všichni věděli o znásilňovacích táborech, enklávách obehnaných ostnatými dráty, kde se Codrescuovy etnické čistky rozbíhaly do další generace. Ačkoliv se jeho hřebci občas nechali unést.

Viděl jsem důkazy.

Ve chvíli, kdy plukovníka kosila palba, už jsem nemyslel na Danisovu zmínku o knize, kterou u něj našli při zatčení. Chcete ji vidět, zeptal se mě pak, když seškrabávali plukovníkovy ostatky; chcete vědět, co byl ve skutečnosti za člověka?

Chtěl jsem. Nechtěl jsem. Chtěl jsem.

Danis napřed musel sehnat povolení; potom, v místnosti na policejní stanici, kde se katalogizovaly důkazy o zločinech v době války i míru, vytáhl ze skříňky jistou knihu a položil ji přede mě. Byla vázaná, kdysi tenká, teď nafouklá, jako by měla něco nacpané mezi stránkami. Nedokázal jsem přečíst její název, ale poznal jsem, co je zač, podle jména autora. V Číně, skoro pět set let před narozením Ježíše Krista, napsal bojovník jménem mistr Sun strategický manuál, který se používal i v našich časech, lidmi od Mao Ce-tunga po korporátní nájezdníky z Wall Street. Zpočátku mi připadalo, že najít u vojáka *Umění války* je docela logické.

„Jen to otevřete,“ pobídl mě Danis.

Všiml jsem si, že text zmizel, že není důležitý, že stránky jsou využity jen jako pevné pozadí, jako listy ve fotoalbu. Že jsou vyztužené vrstvami izolepy a lepidla, vloženými obrázky. Bylo jedno, kde jsem ji otevřel.

Na prvním snímku, který jsem spatřil, byl rozmazaný uniformovaný voják, jenž na pravé straně opouštěl záběr fotografie a vzdaloval se od ženy klečící před kamennou zdí nad jakýmsi ranečkem. Na kameni se rozlévala výmluvná vlhká skvrna. Samozřejmě že už jsem slyšel o dětech, které někdo roztočí za kotníky; ale až do oné chvíle jsem pro to neviděl žádné důkazy.

Nahodile nalistuji na další stránku, další důkazy – tentokrát o tom, že plukovník, pokud byl opravdu fotograf, věděl o systematickém znásilňování, o kterém se mi zmiňoval, hned z první ruky. Plukovník z první ruky věděl o mnoha věcech, ještě horších, o kterých neměl příležitost se patřičně holedbat.

Není nutné cokoli z těch desítek snímků blíže popisovat.

Ale ulpěly ve mně. Jako by mě zamořily.

Nosil jsem si je s sebou ulicemi Baghrady. Seděl jsem s nimi, když jsem pojídal studeného lososa z konzervy. Bral jsem si je do postele, kde jsem se dokázal přimět dotknout Midorina boku pouze lící, nikoliv už rukou, tiskl jsem neoholenou tvář na její vláčné teplo nad kostí a hlavou se mi honila myšlenka: *Tohle*

by se dalo zlomit. Jen tak pro zábavu. Tady se to tak dělá.

Ne. Není nutné popisovat cokoli dalšího.

Jen jsem se sám sebe musel ptát, proč plukovník naznačoval, že zrovna já bych měl chápat estetiku práce, kterou vykonával.

Myšlenkové hry, říkal jsem si, které hraje nepřítelny muž, jenž tvrdí, že svou práci vykonává pro něco, co využívá krys jako očí. Ničemný člověk, který sbírá a možná i pořizuje ten druh snímků, které u mě vždycky představovaly nejzazší mez, u nichž jsem si říkal, že je nebudu nikdy dělat. Protože jsem byl o moc lepší než on, že?

Což mi ale nezabránilo, abych se na ně díval.

Na Každou Jednu Z Nich.

Nepřítelny a ničemný muž, který mnou nějak prohlédl, až k mé jizvě.

***

Prvního dne Ničení nezbyvá než hádat, jak se to doopravdy stalo.

Ale je docela snadné představit si skupinky nevysokých, přikrčených mužů zahalených v cárech kožešin, které sami stáhli ze zvířat, vyzbrojených primitivně účinnými zbraněmi, které si sami, v dokonalém zaujetí, vyrobili u ohně. Příčinou potyčky mohla být čerstvá mršina obrovské antilopy nebo bizona, nebo nějaký obzvlášť svůdně vyhlížející úkryt.

Ruce a silné polámané nehty jednoho byly ušmudlané okrovými barvami, jimiž na stěnách jeskyně vytvářel láskyplné detailní podoby jejich zvířecích kořistí. Když však kyjem, v ohni vytvrzeným tak, že připomínal kámen, roztrhl na kusy lebku druhého a seslal ho bezvládně na zem, nemělo to nic společného s lovem, kdy se životy odnímají s postojem, jenž nemá daleko ke zbožné úctě.

Je docela snadné si ho představit, jak shlíží na zakrvácený mozek rozlévající se do hlíny, ze širokého chrpí vypouští dech podobný poryvům větru a mumlá si slovo, jímž své počínání označuje za dobré.

***

Pod seattleskými lijáky, v podkrovním bytě, kde někdy bydlím, někdy pracuji a někdy jen tak civím na stěny, visí ze šňůry natažené mezi polici a hřebíkem. Nevisí jako prádlo, ale jako svellečené hadí kůže, přichycené nahoře a dole zatížené, aby neměly možnost podléhat své úporné tendenci ke kroucení.

Pro ty, kdo pořizují snímky, kde po sobě střídají lidé, existují dvě kategorie práce. Na jedné straně jsou fotografie pořizené rychle a špinavě, často na digitál, které se odesílají k okamžité spotřebě. Pak jsou ale snímky, které si necháváme na později, jakési časové schránky uchovávané na sveticích filmu; mají sytější barvy, ostřejší stíny; říkáme si, že znamenají víc, že vydrží déle. Že se na některé z nich možná nezapomene.

Když si k oku přikládám lupu, jako nějaký cvikr, a předkláním se, abych si prohlédl negativy v mokřých svěšených pásech, každý z nich ve mně vyvolává překvapení, potěšení.

Sice jsem je vyvolal, ale ani jeden z nich není můj. Naopak, když tak poprvé vidím to, co tam viděla ona, vykukují *jejím* okem.

Vidím tváře Baghrady, jejich vzácné úsměvy a jejich časté slzy. Vidím samu definici špinavosti, ve městě i na venkově, a obyvatelstvo, jež přišlo nazmar. Vidím se na střeše daleko od domova a jak mě doopravdy viděla ona, a přemýšlím, jak vůbec někdy mohla milovat někoho, na němž se tak silně podepsala léta a způsob, jímž byla prožita, pak přemýšlím, proč mě nemohla milovat jenom o trochu víc.

Také přemýšlím, jestli je to moje představivost, nebo jestli

opravdu vidím líp, než jsem viděl; jestli je pravda, co jsem vždycky slyšel o smyslové kompenzaci. Naprostá hluchota v jednom uchu, osmdesátiprocentní ve druhém – to by mělo stačit na drobné oční povzbuzení.

Připadá mi důležité, abych si uchoval ty poslední věci, které jsem ještě slyšel zřetelně. Abych byl schopen zmáčknout tlačítko a přehrát si je, byť jen v duchu... a myslím, že to zvládnou, jenže bych se také rád vzdal těch posledních monaurálních dvacetí procent, abych se jich zbavil.

Smích. Pořád si vzpomínám na ten smích a jak nás upoutal.

Už měla domluveno, že příští den ráno vyrazí na cestu do jednoho ze znásilňovacích táborů, který už byl sice osvobozený, ale stále v něm přebývala řada žen, protože nyní sloužil jako provizorní polní nemocnice.

Jelikož jsem ještě měl hlavu plnou plukovníkova památníku, chtěl jsem ji požádat, aby tam nejezdila, ale věděl jsem, jaká by to byla urážka.

Je tam Červený kříž, říkal jsem si. Bude v pořádku.

Smích.

Když jsme procházeli nedaleko hotelu, ozval se ze vzdálenosti jednoho či dvou bloků. Zastavili jsme, protože slyšet takový zvuk bylo stejné jako v nočním světě opět spatřit slunce. Od příjezdu do Baghrady jsme smích téměř neslyšeli. A ještě lepší bylo, že to byl smích dětí, mnoha dětí. Ať tolik radosti, na takovém místě, způsobovalo cokoli, přimělo nás to dát se do běhu, abychom smích zvěčnili dřívě, než vyprchá.

A napřed, když jsme k nim přiběhli, vypadalo všechno velice normálně. Skupinka kluků si hraje uprostřed ulice, směje se a výská při strhujícím fotbalovém zápase. Stejný výjev se ve stejné chvíli pravděpodobně odehrával i v Berlíně, Madridu, Dublinu a Chicagu, na místech, která znala mír... ale pokud na něj bylo možné narazit i tady, sdělovalo mi to, že je ještě naděje. Že je ještě světlo.

Fotografovali jsme a postupovali kupředu, společně, ale Midori to uviděla jako první, mezi všema těma míhajícíma se nohama a kopajícími botami zahlédla, že jejich míč má tvář a vousy a vylámané zuby.

Teď je snadné jim dávat vinu, za všechno. Že kdybychom je nevyhledali, neocitli bychom se ve špatnou dobu na špatném místě. Že kdyby nás tak neuhranul jejich smích, jinak též příčina tak nenadálého krutého zvratu, mohli jsme o pár okamžiků nebo minut dřív zaregistrovat nějaký zvuk, který by nás varoval, že Codrescuova armáda spustila protiútok na město, jež nedávno ztratila.

Smích a ječivý vzdušný svistot blížícího se dělostřeleckého granátu – tyhle zvuky si pamatuji jako poslední.

Od oné chvíle už to jsou především obrazy, několik pocitů. Chlapci, nebo kousky chlapců, létající vzduchem. Odporné rotování v beztlížném stavu, kdy jsem vzduchem letěl i já. Chut ulice a vlhkého tepla krve řinoucí se mi po krku, jako by mi vytékala z pravého ucha. Zahuštěná izolace vyvolaná téměř absolutní nepřítomností zvuků, svět uzavírající se jakoby pod tlumícím zvonek.

Foť, řekla mi, když jsem ji našel. Jen rty, z nichž se dalo odezírat, pohyby, které neurčitě odpovídaly zastřenému změní zvuků z levé strany. *Ty krvácíš.* Neplýtl jsem časem ani slovy, protože jak mohl někdo z nás zapomenout na její žádost ze střechy hotelu? *Už foť.*

Ale abych to udělal, musel bych jí napřed dovolit odejít.

* * *

V pozůstalosti, jejímž správcem jsem se bezděčně stal, je to ta poslední fotografie na posledním svitku:

Midori leží v sutí, a do záběru se zleva natahuje ruka, aby jí

pohladila líci. Moje ruka, ale mohla by patřit komukoli, a na ničem jiném nezáleží. Bylo pro mě nemyslitelné, aby někdo získal dojem, že zemřela sama. Po technické stránce je ta fotografie naprostý zmetek, zdůrazněný naprasklou a špinavou čočkou. Myslím, že svět tyto nedostatky promine... ačkoliv je nyní chudší o její přítomnost.

A tak zpátky k původní hádance:

Má nějaká fotografie vůbec šanci zachytit symfonii zkázy, již je město Baghrada?

Jedna taková existuje, ale nachází se pouze v mé mysli, protože ani Doolan, ani Barnettovi, ani kdokoli jiný nebyl na blízku, aby ji pořídil:

muž klečí na ulici, klidný a vyrovnaný, třebaže ho obklopují jatka a chaos. Dokáže být takový, protože, jako kněz udělující poslední pomazání, má smysl. Vidíte ho pouze zezadu a ještě méně vidíte z těla, vedle něhož klečí – těla staršího dítěte nebo drobné ženy.

I ti by mohli být kdokoli, a tyto nejednoznačnosti jsou důležité. Nejsou ani zdaleka první, jež se vnašejí do tohoto okamžiku.

Ale záběr ve skutečnosti vytváří až pozadí: stoupající černé sloupce dýmu, v nichž by někdo mohl vidět kruté tváře, ponurá zákoutí, kde se krysy ženou získat lepší výhled, a všude kolem zubatá zátiší zdí a střech, jejichž zpusťšenost by se dokonce dala označit za nádhernou.

Taková tragická, vytvořená jakoby mistrem malířem, z něhož se stal vandal a který v zoufalství zaútočil na svůj epický obraz.

Nejsme jen tahy štětce na jeho plátně, jakoby nám sděluje tento výjev.

Jsme rovněž štětinami jeho štětce a ostřím jeho čepele.

*Poprvé vydáno v časopise The Third Alternative
editora Andyho Coxe v zimě roku 2003.*

Přeložil Milan Žáček

Ilustrovala Žaneta Kortusová

MEDAILONEK BRIAN HODGE

Američan Brian Hodge začal publikovat kratší hororové práce v polovině osmdesátých let a nedlouho poté publikoval svůj první román **Dark Event** (1988), v němž je lidstvo dosti rychle zdecimováno dosud neznámou epidemií, která při svém řádění uvolní síly zla, jimž čelí zbytky populace. Jeho další romány už měly originálnější zápletky, jmenujme především **Deathgrip** (1992), jehož protagonista v sobě objeví schopnost uzdravovat skrze fyzický kontakt, ovšem podobně může tutéž nemoc předat i někomu jinému. Je také autorem mnoha kvalitních hororových povídek, jež doposud shrnul kupříkladu v souborech **The Convulsion Factory** (1996), **Falling Idols** (1998), **Lies and Ugliness** (2002) a **Picking the Bones** (2011). Z nemnoha jeho česky vydaných prací jmenujme povídku „Roots and All“ (Kořeny a vůbec, 2011, česky Kniha hrůzy, Laser-books 2012), za kterou si po mnohaleté odmlce vysloužil nominaci na prestižní Cenu Brama Stokera. Prozatím jediného významného žánrového ocenění se mu dostalo v podobě Ceny mezinárodní hororové společnosti za námi aktuálně vydanou povídku.

Lucy A. Snyderová

Magdala Amygdala

(MAGDALA AMYGDALA)

*Byla jsem spoutána, přestože jsem nikoho nespoutala.
Nebyla jsem poznána, ale poznala jsem,
že všechno se rozpadá,
jak věci pozemské, tak i nebeské.*

Evangelium Marie Magdalské

„Tak jak se cítíte?“ Doktorka Shapirová z Centra pro kontrolu nemocí krouží tužkou nad formulářem pro odhad rizika, přicvaknutým k psací podložce.

„Parádně.“ Když mluvím, hlídám si, abych měla jazyk pořád hluboko v puse a ta dobrá duše ho nemohla zahlédnout. Usměju se a doufám, že to vypadá přátelsky, a ne jako že na ni cením zuby. V zrcadle, které v ordinaci visí, se odráží doktorčin zátylek. Jedna část mne si přeje, aby ta stříbřitá plocha byla pootočená a já si mohla zkontrolovat, jak můj úsměv vypadá; zároveň ale cítím úlevu, že se nevidím.

Před tímhle nebylo nic. Přítomnost a nedávná minulost mi v myšlenkách neustále splývají, ale naučila jsem se, že si musím po každé otázce dopřát chvilku času, než odpovím, a mluvit o něco pomaleji, abych si mohla všechno srovnat v hlavě a nevybřeptla nic, co by mohlo znít nepřirozeně. Žiju s pocitem, že svět mého bdělého vědomí se rozpadl a pak se znovu složil tak, že teď je v něm všechno nepatrně vychýlené, jako by se vyšinula sama geometrie reality.

Moje vzpomínky na dobu před virem jsou neuchopitelné jako sen; i ty nejsilnější mi připadají, jako bych si zkoušela půjčené šaty. Sladké pukání čerstvě natrhaného hrášku z mojí zahrady. Rozpálená, navoněná těla v klubu, tisknoucí se v chumlu kolem mě, dunění basů z obřích reprobeden. Slastná únava ve svalcích, když na kole šlapu do horského svahu, na ramenou dvě úhledné souměrné spaléniny od slunce.

Můj život, na který si takhle vzpomínám, je navždy pryč. Nevím, proč se to lidstvu děje. Proč se to děje mně. Chtěla bych si myslet, že v tom je nějaký vyšší smysl, že se to všechno děje za nějakým účelem, ale bože chraň, já ho v tom prostě nevidím.

„Takže v té nové práci vám to jde? Můžete spát?“ Doktorka mi posvítí do očí a do nosních dírek malou baterkou a vyplní několik políček. Naštěstí nechce, abych jí ukázala jazyk. Sada otázek je týden co týden stejná; musela bych být pořádně mimo, abych jí dala špatnou odpověď a skončila v karanténě. Hodně třetáků tyhle nekonečné návštěvy u doktorů nezvládne, ale já se pořád držím, protože věřím, že jednoho dne by fakticky mohli přijít na to, jak mi pomoci.

Přikývnu. „Jde to dobře. Mám zatemňovací závěsy, spím bez problémů. A v práci jsou se mnou maximálně spokojení.“

Můj nový nadřízený je milý chlap, ale vždycky si najde výmluvu, proč se nemůžeme sejít osobně, a naše týdenní pohovory si se mnou raději odbyvá mobilem. Dřív jsem chodila od baráku k baráku, spravovala počítače, dělila čas stejnou měrou mezi výměnu drbů a hardwaru. Když jsem se vrátila z nemocnice, přidělili mě na noční směnu do ponurého firemního centra síťových operací. Noci teď trávím ponejvíce křížením procesů z mrtvých a sledováním zeleného textu, který bez konce roluje na tajuplných černých obrazovkách. Jsem si téměř jistá, že vedení firmy mým málomluvným kolegům diskrétně doporučilo, aby u sebe pro každý případ nosili paralyzér a slzný plyn.

„Cítíte se zapojená? Vídáte dost často svoje staré známé, rodinu, přátele?“ ptá se doktorka Shapirová.

„Jasně,“ zalžu. „Potkáváme se na síti, hrajeme hry, chatujeme spolu ve Ventu. Užívám si to.“

Můj přítel si z obavy o svoje zdraví radši sehnal práci a bydlení v jiném státě; po telefonu spolu mluvíme čím dál méně. Co mu teď taky mám vykládat? Nemůžeme se bavit ani o tak obyčejných věcech, jako je jídlo nebo víno; musím vzít zavděk dietou z banánů, rýže, jablečné šťávy a mizerného denního přidělu šesti kapslí Bovella. Zákon mi zakazuje chodit na místa, kde se shlukují lidé, takže nesmím ani na koncert nebo do divadla. Slunce zahlédnu jen jednou za týden, když v osm ráno vyběhnu z bezpečí svého auta s tmavými skly na pravidelnou schůzku se svým soudně přiděleným lékařem.

A tak se skloněnou hlavou mašíruju ulicí do ordinace doktorky Shapirové a mhouřím oči za clonou slunečních brýlí, když vtom zaslechnu, jak v parku přes ulici někdo nesmyslně agresivně řve. Je to nějaký muž, mnoho lidského v něm ale nezbylo; na nohou má těžké pracovní boty, na sobě odrbané značkové montérky Carhartt a špinavé šedé triko a celý je čerstvě postříkaný krví ženy, jejíž lebka se s křupnutím rozevírá, jak ji násilník s vervou tiskne k obrubě chodníku. Muž obrátí tvář k nebi a začne výt a já si všimnu, že mu chybí několik zubů. Ať už se dřív živil čímkoli, zřejmě mu za to neplatili dost, aby mohl chodit k zubaři. Jeho pokožka je však na pohled vláčná a zrůžovělá, o tolik zdravější než moje, až se na okamžik přistihnu, že mu závidím.

Muž přestane výt, střetne se očima s mým brýlemi zacloněným pohledem a v obličejí mu vykvetě zakrvavený, kolozubý úsměv. Jako kdyby zahlédl dávného drahého přítele. Jenže já tu lidskou trosku vidím prvně v životě a ženě pod ním už není pomoci. Jemu ostatně také ne. A protože nechci, aby mě taky dostali, aby mě dostali tady a takhle, předstírám, že ho vůbec nevidím, a chvatně kráčím dál.

O pár vteřin později už slyším štěkání výstřelů z pušek a tlumený náraz těla dopadajícího na chodník a je mi jasné, že toho odrbaného carharttáka právě sejmuly speciální jednotky. Nikdy nejsou daleko, nebo alespoň v téhle části města to tak je. A jestli právě oddělali jednoho třetáka, nikdo se jich nebude moc vyptávat, proč zabili toho dalšího, i kdyby se nakrásně jako spouštěcí občan jenom snažil dojít za svým doktorem.

„Ach bože,“ vzdychne nějaká paní. Stojí ještě s jednou čtyřicátnicí ve vchodu do galerie umění a obě scénu za mými zády zděšeně sledují. Mají na sobě batikované šaty a jsou ověšené spoustou ručně dělaných šperků. „To už je tenhle měsíc třetí.“

„Jestli to takhle půjde dál, budeme muset zavřít,“ potřese hlavou druhá žena. Má úplně popelavý obličej. „Nikdo sem nebude chtít chodit. Střed města, a bude tu úplně mrtvo. Neodneseme to jen my. Ale taky divadla, muzea, kostely – všechno.“

„V rádiu, na celostátní stanici, mluvili o nějakém novém gelu, který snad tomu viru zabráni v šíření,“ prohlásí první žena s nadějí v hlase.

Jdu dál. Její hlas postupně zeslábne. Lidi o té epidemii pořád mluví, jako by se ještě dala zastavit, jako by na tom záleželo a masky, dezinfekce nebo modlitby od nás mohly odvrátit naši budoucnost.